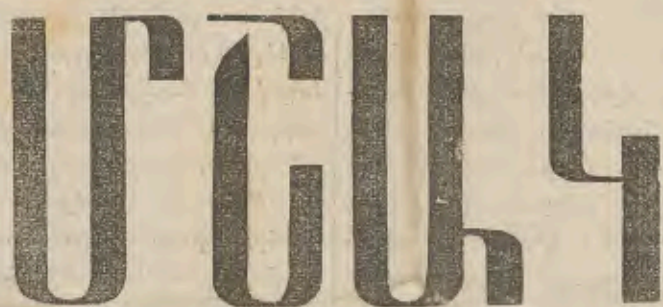

ՏԱՍՆ ԵՒ ԵՐՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

Տարեկան գինը 10 ռուբլ, կես տարեկանը 5 ռուբլ:
Առանձին համարները 5 կոպեկով:

Թիֆլիսում գրվում են միմյան խմբագրատան մէջ:

Օտարաբարաբար գրվում են ուղղակի:
Тифлис. Редакция «Мшак».

Խմբագրատանը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ
(Բացի կիրակի և տօն օրերէն):

Յայտարարութիւն ընդունվում է ամեն լեզուով:

Յայտարարութիւնները համար վճարում են
խրաքանչիւր բառին 2 կոպեկ:

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԴՐԱԿԱՆԱԿԱՆ

ՄՇԱԿ

ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ ԼՐԱԳԻՐ

(ՏԱՍՆ ԵՒ ԵՐՐՈՐԴ ՏԱՐԻ)

ՆԵՐԿԱՅ 1884 ԹԻՒՆ

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՎԻ ՆՈՅՆ ԴԻՐՔՈՎ ԵՒ ՆՈՅՆ ՊՐՕԳՐԱՄԱՑՈՎ

ՊՐՕԳՐԱՄԱ

I. ՏԵՐՈՒԹԵԱՆ ԿԱՐԳԱԴՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ: II. ԱՌԱՋՆՈՐԴՈՎ ՅՕԴՈՒՄՆԵՐ: III. ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ: Ընդհանուր յօդուածներ, թղթակցութիւններ, լուրեր: IV. ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ: Ընդհանուր յօդուածներ, թղթակցութիւններ, լուրեր: V. ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ: VI. ՀՆՈՒԱԳԻՐՆԵՐ: VII. ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ: Ֆելիետոն, վէպեր, ինքնուրոյն և թարգմանական յօդուածներ, գիտութեան ամեն ճիւղերից, թղթակցութիւններ: VIII. ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ:

ԲԱՅԱՆՈՒԹԱԳԻՐ: Տարեկան 10 ռուբլ, վեց ամսվայ 6 ռուբլ, իւրաքանչիւր ամսվայ 1 ռուբլ:
ՀԱՏՈՎ համարները 5 կոպեկ:
ՀԱՍՑԵՆ. Тифлис, редакция «Мшак».

Խմբագիր—Հրատարակող ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ: Մատենախօսութիւն: Ներքին լուրեր: ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ: Նամակ Պարսկաստանից: Արտաքին լուրեր: ՀՆՈՒԱԳԻՐՆԵՐ: — ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ: — ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ: Կրակ և բոց:

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՏՆԵԱԽՈՍՈՒԹԻՒՆ

Մեր առաջին և ահա մի գիրք, մի պատկառելի աշխատութիւն, որի վերնագիրն է «Ընտիր Հատուածներ» (Գրիգորիան) հայոց դպրոցների համար Ա. մասն. արձակ: Յօդուածը Յովհաննէս Նազարեանց, Թիֆլիս, տպարան Լ. Գ. Կրամբո-րենկոյի 1883 թիւ:

Գրքի թանձրութիւնը (470 էրես), բովանդակու-թեան բաղաձայնութիւնը ինքն ըստ ինքեան պարզ խօսում են, թէ որքան ճիշդ ու ջանք է թափած յարգելի յօդուածը, թէ որքան համբերու-թեամբ, եւանդով ու խնամատարութեամբ է ըսկ-

սած և աւարտած իր այդ ձեռնարկութիւնը: Պա-տիւ իրան:

Մենք նպատակ չունենք և մեր ուժերից վեր ելնք համարում երկար ու բարակ քննութեան տակ ձգել այդ աշխատանքի վատտակը, որ այնքան լաւ տպագրութիւն արեց մեզ վրա: Յանկանք և յուսանք, որ իւրաքանչիւր բանասէր, հետաքրքրի ընթերցող չի խնայի իր մի քանի կոպէկը այդ գիրքը ձեռք բերելու համար: Նա, գիրքը, կարող է պիտանի տեղ բռնել մեր ընթերցանութեան սե-ղանի վրա: Մասնաւոր, որ գիրքը համեմատելով գրքի թանձրութեան, գիրքի, թղթի ազդեցութեան և ուղի մաքրութեան հետ, շատ չնչին է, արժան է 1 ր. 20 կ. հատով աւանդներին, 1 ր. գումարով առ-նողներին: Վաճառվում է բացառապէս Չաքարիա Գրիգորեանցի Կովկասեան գրականատնոցում, որի և հրատարակութիւնն է այդ:

Այնաժառար վերաբերվելով դէպի պ. Նազա-րեանցի աշխատութիւնը, մենք կը փափագէինք մի քանի խօսք միայն ասել «Ընտիր Հատուածներ» այն հիմնական ծրարի (նպատակի) մասին, որի վրա կառուցված է գրքի ամբողջ շէնքը և ընդ նմին յայտնել մեր կարծիքը:

Նր միշտ կարելի է գտնել այնպիսի հագուստներ, որոնք կատարելապէս յարմար են դեղեցիկ կնոջ համար: Մարտէլինայի հագուստի խնդիրը մտած-ված և վճարված էր, բայց դրանով չէին վերջա-նում բոլոր դժուարութիւնները: Փիլիպպոսի դէմ-քը շատ լաւ էին ճանաչում երկաթուղու կայա-րանում և, հետեւաբար, նրա համար անհրաժեշտ էր փոխել արտաքին տեսքը այնքան, որ նրա չնորհիւ Մարտէլինային ևս չը ճանաչէին:

Մտածելով, թէ որպէս պէտք էր հաննել իր նը-պատակին, Փիլիպպոսը վճռեց մեծ զոհաբերու-թիւն անել: Նա կամենում էր խուզել իր մօրու-քը, բայց Մարտէլինան այդ բաւական չը համարեց:

— Կուք պէտք է անել վէճ... դա պարտաւորե-ցուցիչ է... ևս պահանջում եմ այդ, թախանձում էր նա, և խեղճ սիրահարը կրկին հպատակեցաւ, թէպէտ պարտւած անիծում էր երես առաւ գեղեց-կուհու կարգիցները: Նա խօսք տուց, որ միշտ և ամեն դէպքում կը կատարէ նրա կամքը, իսկ այդ համարեա Մարտէլինայի առաջին ցանկութիւնն էր, ինչպէս կարող էր նա մերժել նրան...

Իր հագուստը փոխելու համար երկուստարդի ննջարանը մտնելուց հրաժարվելով, Մարտէլինան պահանջեց, որ վախճանիքը բոլոր շրջերը հիւրա-սենեակը բերէ հագուստը փոխելու համար և ստա-

«Ընտիր Հատուածներ»-ի ուղարկութեամբ կար-գապարդ, նաև առանց յօդուածի յառաջաբանին, անշուշտ կեղծակալներ, որ պ. Նազարեանցին առաջնորդողը եղել է ոչ միայն մեր դպրոցական գործին օգտակար մի ծառայութիւն մատուցանե-լու բարի մտադրութիւնը, այլ նաև մեր ընթեր-ցող հասարակութեանը ընտիր հատուածների մի բազմաբովանդակ ժողովածու նուիրելը: Արանց կարգավիճակը չէ արդեօք, որ այդ գիրքը պիտանի է թէ մեր դպրոցների համար և թէ ընթերցող հասարակութեան համար: Այս, «Ընտիր Հատուած-ներ» չէրք երկու կողմին էլ ծառայելու մտքի վրա է կառուցված: Պ. յօդուածը չէ կամեցել դատարանական նիւղ պատերի մէջ կաշկանդել իր աշխատասիրութիւնը: Այս խոստովանում է և ինքը իր յառաջաբանում (տես էր. II):

Գիրքը կարճէր այնպէս, որ լիովին կարողանայ մի անգամից երկու այլալիսի նպատակի ծառայել, անհարկին լինելու չափ ծանր է և դժուարին: Պ. Նազարեանցը մեզ գրել է այնպիսի պայմաննե-րի մէջ, որ մենք ոչ մի կերպ չենք կարող խիստ պահանջողութիւններ անել նրանից: Յայտ տա-լով թիւն մի առ մի թէ քրիստոմատիան—բրեւ դպրո-ցական գիրք պէտք է ունենայ այս ինչ կամ այն ինչ յատկութիւնները, պ. Նազարեանցը իրաւունք ունի մեզ նկատելու, որ իմ նպատակն է եղել իմ գիրքը միմիայն դպրոցական գործի ծառայու-թեանը դատապարտել, այլ ևս աչքի առաջ եւմ ունեցել նաև մեր ընթերցանիչ հասարակու-թիւնը: Յայտ տալ թէ ժողովածուն իրեն ժողովը-պական ընթերցանարան պէտք է բովանդակէ իր մէջ այս կամ այն, պ. Նազարեանցը դարձեալ իրաւունք ունի չեղտելու, թէ մենք միայն ժողովուրդը չենք ունեցել աչքի առաջ, այլ նաև մեր դպրոցները: Այսպիսով պ. Նազարեանցը ազատ է կացուցել ի-րան խիստ պահանջների պատասխանատուութիւ-նից: Նա թէ և ձեռնամուխ է եղել քրիստոմատիա-կազմելուն, աւելի դժուարին նպատակներով կազ-մել է այնպէս, որ ծառայի և ժողովուրդին և դպրո-ցին, բայց և դրանով թէ ինչպէս է իր պատաս-խանատուութիւնը, թողել է իր համար արդարա-նալու լայն առաքելք. ինքն էլ կարծում ենք չի հրաժարվի խոստովանելուց, որ երկու նպատակի ծառայութեանը յարմարեցրած այդպիսի գրքերը չեն կարող ճիշտ և բաւարար կերպով ծառայել երկուսին ևս:

Թույլ ենք տալիս մեզ կարծել, որ պ. Նազա-րեանցի այդ կերպ վարմունքի մէջ պարզ ցուա-նում է մեր ժողովրդի ստուռութեան, անտարբե-րութեան արդարաբար և աւելի ճիշտ՝ այն տիպո-ր հանգամանքը, որ մեզանում գրական աշխատու-

թեան վրայ կողմնակալութիւնը և ծանր վարդապետ-յաժ ինքնակալութիւնը, առեց, որ փիլիպպոսը չը համար-ձակվի մօտենալ դռներին, մինչև որ ինքն չի կան-չի նրան:

Այնպէս ցանկութիւն ունենալով և այդ պատճա-ռով չափազանց խոնարհ լինելով, սիրահարված փիլիպպոսը կրկին հպատակեցաւ: Նա մտաւ իր ննջարանը և, նստելով բազմակիցի վրա, խորին մտածութեան մէջ ընկաւ: Այնպիսի օրվայ ընթաց-քում դու առաջին անգամ նա մի ազատ բոլոր-գտաւ մտածելու համար, իր վարմունքների հա-չիւր տալու և տեսնելու համար այն տարաբե-լի հրապարակ ապագան, որ բացվում էր նը-րա առաջ Նիցիցայից ուղեւորվելու օրից:

Նա բոլորովին անկեղծ էր, երբ Մարտէլինային առաջարկում էր Նիցիցայից փախչել և նոր կեանք սկսել, նոր մարդկանց մէջ, աներկիւղ կերպով փոխադարձ սէր վայելելու համար, բայց այդ ա-ռաջարկութիւնը անկողջ յետոյ համարեա մի ժամ անցաւ... և ինչ կայ դարմանալու, եթէ երիտա-սարդի մտքերը սաստիկ փոխվեցան:

Գործնական խորհրդածութիւնները յաղթող էին հանդիսանում սիրահարութեան վրա և փիլիպպոսը համարում էր, որ յուստիստ յիմարութիւն գոր-ծեց... բոլոր առձեռն փայլը որ նա ունէր դրա-

թիւնները, նամանուանդ լուրջ ու ծանր աշխա-տութիւնները, չեն դիմադրում Պարզեղ խօսք-ներու: Պ. յօդուածը փորձով խնամաւոր որ մեր հեղինակների, յօդուածների անխնայ վատաւար-արդիւնքը չէ դուրս գնում, որ այդպիսի մի բրի-տանաւար քիչ թէ շատ ընդունելութիւն գտնե-լով մի քանի դպրոցներում միայն, կարող է ոչ միայն յօդուածին չը վարձատրել, այլ և վնասի տակ ձգել, ստիպված՝ մտածել է այնպէս անել, որ մատչելի դառնալով երկու դասակարգին ևս, դռնէ այնքան տարածվի, որ գեթ ծախքերը դուրս գան: Սա մեր կարծիքն է: Կարող է գուցէ պ. Նազարեանցը իր վերաբերութեամբ սխալ հա-մարել: Մենք ոչինչ խօսք չունենք դրա դէմ: Բայց և հէնց այդ միջոցը ևս այնքան նպատակա-յարմար չէ ընդհանրապէս:

Առաջինը՝ կարծեմ ներքին չէ, որ ինչ և իցէ գրական վատաւար կազմի հեշտ տարածվելու յարմարութեամբ: Նշելովոր՝ երբ մի քանի նպա-տակներ չեն հիւսած իրար հետ ներքին և ամուր կապերով, միմեանց հարուածելով՝ վնաս-ում են կամ իր վնասն ամբողջին և երրորդ՝ մի քանի նպատակներ միմեանց հետ ճարտարօրէն, համարար միացնել շատ դժուար լինելով, մեծ մասամբ խախտում է բոլոր շէնքի ներքին կազմու-թիւնը: Այս ամենը ազատ ենթադրութիւններ են, որոնք կարող են և չը վերաբերել «Ընտիր Հա-տուածներին», թէ և այդ ենթադրութիւնները անե-լու առիթը սուսած լինին միայն:

Պ. յօդուածի յառաջաբանը սկսվում է հետեւեալ տողերով. «Մեր միջնակարգ և առ հասարակ վի-ճակային դպրոցներում հետզհետեւ զգալի է դառ-նում մայրենի լեզուի դասագրքերի կարօտութիւնը: Երբ դասագրքերն էլ իրանց բոլոր ոյժերով հա-ղիւ կարողանում են մեր մանկանը տանել հասցե-նէլ մինչև վեցերորդ տարին» (3-րդ դաստիարակ): Արանց պարզ կարգադրել է, որ «Ընտիր Հա-տուածները» (իբրեւ դասական քրիստոմատիա) կարգված են աւելի բարձր դասարանների համար:

Մեր միջնակարգ և առ հասարակ վիճակային դպրոցները մեծ մասամբ ունեն եօթնամեայ դասըն-թացով չորս դասարան, սակաւ բացառութիւնները մի կողմ: Բարձր դասարանում, իսկ ուր որ կան 5-րդ և այլն բարձր դասարաններում արդէն բազմած է արեւարդ դասարան ոչ պակաս արեւարդ ուսու-ցիչների անձնակազմութեանց մէջ: Կարծում ենք, ոչ մի ուսուցիչ էլ չի համաձայնի այդպիսի մի մեծ ու ծանր զիջք երկրորդ-երրորդ դասարանից ձեռքը տալ: Ուրեմն ի՞նչ դասարաններում պիտի ընդունվին «Ընտիր Հատուածները»: Ուր էր, որ այնպէս լինէր կազմված, որ ինքն ըստ ինքեան

նում, մի աննշան գումար էր, երեք հազար Փրանկ, և այդ էր բոլորը, ինչ որ նա կարող էր ծախսել ներկայումս... իսկ ապագան... Բրտիդից նա կը դու-նի ասորելու միջոցներ, երբ այդ աննշան դրամա-կուկը կանհետանայ: Նրա է, նրա գրասենյակի արկղում դրված են չէլիքի տեսքաւորներ, երկու երեք բանկերում ընթացող հայիւներ ունի և նա կարող է անյապարկ մի քանի տասնեակ հազար Փրանկ ստանալ... բայց այդ բոլորը կարող է լի-նել այն դէպքում, եթէ նա կենդանի է, եթէ նրա ստորագրութիւնը չէլի վրա նշանակութիւն ունի, իսկ չէ որ այդ լուրջ նա, փիլիպպոս Ղէնէրին, — մեռած է, նրա խանձված գրաւը անյայտացաւ այրված թատրոնի փլատակների տակ և աղգա-կանները,—մի փոքր լաց լինելով և հանգստեան տառնեալ պատարագներ մատուցանել տալով,— կը շտապէր լաւածնել իրանց մէջ նրա ամբողջ կարողութիւնը...

Այդ մտքից անախարժ կերպով ծանուցվեցաւ փիլիպպոսի դէմքը:

— Ինչ պէտք է անում ուրեմն... մտածում էր նա,—ստիպված կը լինեմ մշակել կեանք վարել և գլխաւորն այն է, որ Մարտէլինան չուայ կեան-քին ընտելացած լինելով, ևս պէտք է սովորող օրեր և գիշերներ աշխատեմ... շատ չնորհակալ եմ, հրաշալի

բողոքէր դրաբարի դէմ և իբրև մի նորութիւն անհրաժեշտութիւն ներկայացնելով զբարարին սեղ- մէր, իր համար տեղ բացանէր բարձրագոյն դա- սարաններում: Մեր կարծիքով քրիստոնեական այդ դերը կը կարողանար կատարել, եթէ յօրի- նողը վտանակ երկու պաշտօնի ծառայելուն յարմարեցնելու, միայն մէկին առաջինն ծառայէր:

Գրաբար լեզուի դաստաւութիւնը շատ տեղեր աւանդութիւն է հին եղանակով: Եւ դա սկսում է աշակերտների հէնց այն շրջանում, երբ նրանց մէջ նոր է դարձնում մայրենի լեզուի ճաշակը, ընտիր հատածները ընթերցանութեան փափագը, քաղցը: Փոխանակ այդ ճաշակը դարձացնելու, փոխանակ այդ քաղցին, փափաղին բաւականութիւն ապաւ մատուցանում են տաղտուկ ու- ճով աւանդուող գրաբարը: Մենք գրաբարի իս- պառ վերցնելու մասին չենք խօսում ամենին, այլ բողոքում ենք դաստաւութեան եղանակի դէմ, բողոքում ենք նրա խլած անպղին ժամանա- կի դէմ: Բողոքում ենք, որովհետեւ դա ընդհանուր առաջնութիւն պատճառով նորապայտը ընթեր- ցանքների աշխոյժին, ոգուն, կանգնեցնում է մայ- րենի լեզուի առաջնացութիւնը, արգելում է մայրենի լեզուի դարձացուցիչ թէ գեղարուես- տական չէնք և թէ բուն բովանդակութեան կող- մից յօգուածներէ: Ընթերցմանը դաստաւան մէջ, ուսուցչի ղեկավարութեամբ: Շատ դպրոցներում մինչև անգամ գրաբարը բոլորովին այլ ուսուցիչ է աւանդում և աշխարհաբարի հոտն էլ է վերա- նում բարձրագոյն դասարաններում: Այս բանն ա- ռաւել անտանելի է նամանաւանդ մեր օրիորդա- կան դպրոցներում: (Կը շարունակվի)

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԴԵՐԲԵՆԴԻՑ մեղ գրում են, որ այնտեղ երե- խաների մէջ տարածվել է կարմրուկ հիւան- դութիւնը և մի ուրիշ հիւանդութիւն էլ, որ հարկն է անուանվում Այս վերջինով հասա- կատր մարդիկ ևս հիւանդանում են: Հիւանդների ջերմութեան աստիճանը հասնում է մինչև 41⁰, բայց, բարեբաղդաբար, երկու հիւանդութիւններն էլ շատ քիչ զոհ են տանում: Բժշկի կողմից բար- դատր է Դեբենդը, որովհետեւ այնտեղ լաւ բը- ժիշկներ են գտնվում:

Նոյն տեղից մեղ հաղորդում են: Վերջինից այգետէրերը խաղողից ու գինուց բաւականին օ- գուտ ունեցան: Այս տարի երեսուն հազար պու- դից աւելի խաղող է արտահանվել այստեղից իւ- րաքանչիւր պուդը 1 ր. 20—50 կոպ. արժողու- թեամբ: Գինիներն էլ շատ լաւ գինով են ծախվել: Խաղողի այգիների մեծ մասը հայերին է պատկա- նում, և մի քանի տարի է արդէն, որ սկսել են նոր այգիներ ևս անկել: Ապագան շատ մեծ հարս- տութիւն է խոստանում այստեղի հայերին: Հայե- րը այստեղ սպիրտի երկու գործարաններ ունեն, որոնցից լաւ օգուտ են ստանում:

ԴԻԼԻՋԱՆԻՑ մեղ գրում են հետեւեալը. «Ղազա- խի հայ հասարակութիւնների ներկայացուցիչները,

տեղական գործակաւորարկ նախագահութեամբ, կա- յացքին խաղաղական վճիռ, որով ընտրեցին միա- ձայն հաւանութեամբ Սեբաստիոնի ընտանիքը: Դա- րաւոր Ղազախի հայ համայնքի, մարտի 24-ին թիֆլիսում կաթողիկոսի ընտրութեան համար պատգամաւոր ընտրելու: Ժողովուրդը, առանց բացառութեան, ցանկանում է Ներսէս պատրիար- քին բազմած տեսնել հայրապետական աթոռի վրայ»:

ՎԱՂԱՐՇԱՊԱՏԻՑ մեղ գրում են հետեւեալը: «Սեբ. № 14 թերթում տպված Շուշու համակի մէջ յիշված իշխան կառավարչապետի կարգադ- րութիւնները շատ ուղարկացրին մեղ և մի միտք ծնեցրին մեր մէջ, այն է՝ մի ինդուստրիալ պատ- րաստել և սղարկել իշխան Գոնդուկով-Վորոպո- վին, որ Շուշու գաւառին ուսած կանոնադրու- թիւնը տարած է մեր նահանգում, որովհետեւ Ներսէսի նահանգում, մանաւանդ մեր Վաղարշա- պատ գիւղում տարին մօտաւորապէս 50 շարա- գործութիւններ են պատահում. մարդ սպանել, տուն կտրել, խոտի կամ ցորենի դէղեր այրել, այգիներ արմատախիլ անել և այլն սովորական բաներ են: Սրիկաները այնքան համարձակութիւն են առել և լրբացել են, որ գիշերները ուրիշ տուն են քանդում, իսկ ցերեկները դուռնայ անե- լով քէֆ են անում փողոցներում և գինետնե- րում»:

Մեղ գրում են ԴԵՐԲԵՆԴԻՑ հետեւեալը. «Ան- ցեալ յունվար ամսին այստեղ եղանակը կատա- րեալ գարնանային էր, իսկ այժմ ահա մի քանի օր է, որ սաստիկ ցրտեր է անում: Առաջին հար- կաւորութեան միջերեքները շատ էփան են և ա- ռատ. օրինակի համար, ամենալաւ աղւորը ծախ- վում է 60 կոպէս մի բութը, լաւ իւրը 11 ր., չաքա- րը 8 ր. 20 կոպէս, լաւ ոչխարի մի փունջը 8 կ., մէկ սեղ իրարը արժէ 80 կ.: Առետուրի դը- րութիւնը թող է. անցեալ տարվայ առևտրի այս- պիսի թող գրութիւնը մի քանի վաճառականների մնալութեան պատճառ դարձաւ»:

ԼԱԳՕԳԵՆԻՑ մեղ հաղորդում են. «Այստեղ ձմեռը շատ լաւ էր անցնում, այնպէս որ մինչև այժմ մի երկու անգամ ձիւն եկաւ և 10—15 օր- վայ մէջ բոլորովին հալվեց, վերջացաւ. թէ մօտ դաշտերում և թէ մերձակայ անտառապատ լեռ- ներում. եղանակն էլ շատ հանգարտ և տաք էր. բայց յունվարի 29-ից սկսած մինչև փետրվարի 2-ը, այսինքն 5 օր շարունակ գիշեր ցերեկ ձիւն եկաւ, որի բարձրութիւնը հասաւ 1 արշին 4 վեր- չօլի: Տեղացիք ասում են, որ այսպիսի շատ ձիւն երբեք չեն տեսել այստեղ: Չը նայելով, որ այս- քան ձիւն եկաւ և գիւ. այսօր էլ կամայ կամայ դալիս է, սակայն եղանակը մեղմ և հանգարտ է»:

Մեղ գրում են ԴԵՐԲԵՆԴԻՑ, որ այնտեղի հա- սարակութեան միջամտանութեան ցանկութիւնն է կաթողիկոսական գահի վրա բազմած տեսնել Ներ- սէս պատրիարքին կամ Խրիսեան հայրիկին:

Ուրեմն, նոր զրկանք: Փիլիպպոսը երբեք չէր կարծում, որ անջատում այն առարկաներից, ո- լորից ինքն դեռ նորերում ունի նշանակութիւն չէր տալով:—Կարող է տրուել տպաւորութիւն գոր- ծել իր վրա: Փիլիպպոսը չէր կամենում խոտու- վանել, բայց նրա համար անտանելի ծանր էր ըզ- դար, որ նա այլ ևս իր քննախարանի տեղը չէ ար- դէն, որ իր գործածութեան համար գնված իւրա- քանչիւր առարկան այժմ կազմում է ժառանգու- թեան մի մասը և որ նրա ազգականները իրանց նի իր ողբած առարկաներից որ և է մի բան: Վա- ռաւորանի վրա դրված էր նրա ծոցի ժամացույցը ոսկի շղթայով և գեղեցիկ դարձարաններով: Հագն- վիլիս նա մոռացաւ ժամացույցը ծոցը դնել. ի հարկէ, ծառան տեսաւ այդ, և այժմ, եթէ փի- լիպպոսը կը վերցնի ժամացույցը, նա կը պատ- մէ, որ ժամացույցը ով որ գողացել է... քննու- թիւն կը սկսվի, հարցու փորձեր կը լինին... Ոչ, պէտք է հրաժարվել այդ ժամացույցը սրհ- պանուկու ցանկութիւնից, պէտք է յիշել, որ լինել մեռած է և որ այստեղ գտնված ամեն բան օտարին է: Այն ինչ փիլիպպոսը հաւատացած էր, որ այդ ժամացույցը իր ազգականները ոչ ոքին բաժին չէ ընկնի. ծառան կը հրապարակի և իր համար կը վերցնի նրան, ծիծաղելով պարոնի յի- մարութեան վրա:

ԴԻԼԻՋԱՆԻՑ մեղ գրում են հետեւեալը. «Գլխի- ջանի հասարակութիւնը սկսել է շատ եռանդով գործել: Այս օրերս վերադառնալ հասարակութիւնը ժողով գումարեց դպրոցում և եօթն անձերից բաղկացած հաշուառեսներ ընտրեց, իրաւունք տա- լով նրանց, երդվելուց յետոյ, ստուգել և սլարել ուսումնարանի, եկեղեցու և հասարակական հա- շիւները, որոնք մի քանի տարի մնացել են խառ- նաշիւթ գրութեան մէջ, և այդ պատճառով էլ վերադառնալ հիւանդութիւնների արդիւնքը պա- կանել է Այդ հաշուառեսների պարտականութիւնն է դրժը կարգի բերել և վերջ տալ անկարգ հա- շիւներին: Յոյս ունենք, որ յարգելի հաշուառեսնե- րը բարեխղճաբար կը վարեն իրանց ստանձնած պաշտօնը, միանգամայն վերջ տալով կատարվող գեղձումներին և կորուստներին, որովհետեւ թէ դպրոցը և թէ հասարակական միւս հիւանդու- թիւնները գոյութիւն կարող են ունենալ բարե- կարգ հաշուառականութեան օգնութեամբ»:

ԴԵՐԲԵՆԴԻՑ մեղ գրում են, որ այս օրերս այնտեղի թիւրքաց բաղարում երկու թիւրք մի հասարակ բանի համար միմեանց հետ վիճելիս, նրանցից մէկը մերկայնում է դաշմար և խփում է իր հակառակորդի գլխին. մարդասպանը մի անգամ խփելով չէ բաւականանում, այլ դաշմար վերջը կոխում է փորը, այնպէս որ վիրաւորվածը նոյն րօպէին մեռնում է: Յանցատարին կալանաւո- րում են:

Նոյն տեղից մեղ հաղորդում են, որ այս օրերս մի թուրք սաղաղ օր ցերեկով մեռնում է մի հայ խանութի տէրը այնտեղ չէ, վերցնում է մանր գրամների արկղը, որ սովորաբար «գախ» է անու- անվում, և անյայտման խանութի տէրը շուտով վերադառնում է և տեսնելով որ արկղը իր տե- ղումը չէ, հարցնում է հարեւորներից: Հարեւորնե- րը ասում են, թէ այս րօպէիս մէկ թուրք դուրս եկաւ ձեր խանութից և փէշի տակը մի բան բռն- նած տանում էր: Իսկոյն խանութատէրը մի քա- նի ուրիշ մարդկանց հետ վաղելով հասնում են դողին, բռնում են և ոտակահարութեամբ յանձնում, որը կալանաւորում է: Այսպիսի մանր գողութիւն- ներ շատ յաճախ են պատահում Դեբենդում:

Թիֆլիսի Չուղուրէթ թաղի մի ընտելի խնդ- րում է մեղ տպել հետեւեալը. «Նորերումս լրագիր- ներում լուրեր տպելցան, որ իբր թէ քաղաքիս Հաւաբար և Չուղուրէթ թաղերում տարածված ծաղիկ հիւանդութեան վրա ուղարկութիւն դարձ- նելու և չը կտրածներին ծաղիկ պատաստելու համար չըլում են վերադառնալ թաղերում քաղա- քային թիֆլիսներ իրանց օգնական ֆէլզէնների հետ: Հաւաբարի վերաբերութեամբ թէ որքան ստուգեւ են այդ լուրերը չը գիտեմ, իսկ Չուղուրէ- թի վերաբերութեամբ բոլորովին սուտ են: Չու- ղուրէթում բժշկի երեսն անգամ տեսնված է: Թէպէտ և տեղիս սցիլիցական պաշտօնականները ահա երկրորդ անգամն է, որ ման են գալիս ամ- բողջ թաղը և գրում են այդ ցառով հիւանդացու- թիւնը»:

Ժամանակը աննկատելի կերպով թռչում էր, և փիլիպպոսը երկուշուր մտածում էր, որ մինչև եր- կաթողու գնացքի ուղևորվելը կէս ժամից աւելի չէ մնում. որպէս զի չուշանան և գնացքին հաու- նեն, պէտք էր շտապել: Նա մօտեցաւ հայելիին և յիշեց, որ ամենից գլխաւորը դեռ ևս կատար- ված չէ՝ մօրուքը անվելած չէր... Փիլիպպոսի ձեռքերը երկուշուր գողում էին և սիրտը տխուր դգայումնայից թուլանում էր, երբ նա հասկացաւ, որ մօտեցան րօպէն հասել է: Նա ինքն պէտք է ալանդակէր իրան, գրկելով իր դէմքը ամենալաւ դարձարաններից,—երկար, մեղաք- սանման, չքեղ դանդաղներով պղտղ մօրուքից, որը այնպէս սիրում էին փայլալիկ և մաքրել ամե- նահրաշալի կանայք... Մի քանի վայրկեան նա տատանվում էր, յիշելով այն գովասանքները, որ թափում էին նրա վրա նրա մօրուքի պատճառով անընչաքը և ամօրուքը պատաններէլ այն նա- խանձոտ հայեացքները, որոնք չէին ներում նրան նրա յաջողութիւնները... և յանկարծ, պէտք է մօրուքից զրկվել... Ոհ, ինչի խօսք տուց նա Մարտիկային, ինչի հպատակվեցաւ. նրա կապ- րիւններն... Սենք թէ, նա իր գոհակերութեան համար արժանաւոր պարգև կը ստանայ, բայց չէ որ այնպէս ևս կարելի էր հասնել նրան... Սուր մղբատով զինուրված, փիլիպպոսը ձեռք զկայքից մօրուքին և նրա մեղաքանման խոժ-

ների թիւն ու ազգանունները, խոտանալով, որ թիֆլիս կը գա, բայց թիֆլիս այնուամենայնիւ չը կայ: Ահա մօտ ամիս ու կէս է, որ Չուղուրէ- թում տարածված է այդ անդուլ հիւանդութիւնը և մանուկներից սկսեալ մինչև 15 տարեկան պա- տանիները բազմաթիւ զոհեր է տանում: Ոմանք էլ ապատվելով այդ հիւանդութեան ճանկերից, գրկվում են կամ տեսողութեան կամ լսողութեան գործարաններից: Հրապարակ ենք քաղաքային բը- ժիշկների ուղարկութիւնը այդ կորստաբեր հիւան- դութեան վրա»:

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՆԱՄԱԿ ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԻՑ

Փանարաղեաղ, փետրվարի 1-ին
Անցեալ 83 թ. «Մշակի» համայնքում երկու անգամ գրվեցաւ Փանարաղեաղում նոր հիմնված «Նորայրիկական ընկերութեան» մասին, և մեր ազգայիններին առաջարկեց մասնակցելու ընկե- րութեան իրանց նիւթական նուէրներով: Սակայն, ցաւօք սրտի պէտք է խոստովանվել, որ այդ ա- ռաւարկութիւնը միւս հայաբնակ քաղաքներում արձագանք չը գտաւ հայ բարեխաղի սրտում, և հայ մամուլն անգամ լուրիւն պահպանեց և հրաւեր չը կարգաց, չը խրախուսեց ամբողջ օգնելու մեր այս սկսած շահաւետ գործին, որով միմիայն կարելի է թիթեակցել պարսկահայերի այն տխուր վիճակը, որին այսօր ենթարկված են նոքա Պարսկաստանի խորքերում: Միմիայնարեւ- ըը այդէն վաղուց բուն են դրած հայաբնակ գիւղերում, քաղաքներում, և միամիտ, աղքատ ժողովուրդին մոլորեցնում են, նրան հեռացնում են իր հարազատ եկեղեցուց. բայց մենք այդ ամենին ականատես ենք և ոչինչ իրից չենք տանում այդ ազգայնործան չարեաց առաջն առնելու: Բայց մեղ չէ վատեցնում մամուլի անտարբերութիւնը դէպի մի այնպիսի ընկ., որի բուն նպատակն է ազա- դայում տարածել ասում, գիտութիւն պարսկահայե- րում: Մենք, հորհրդ մի քանի ազգասէրների, շա- րունակում ենք մեր սկսած գործը յառաջ տանել, և յոսով ենք, որ մի օր մեր հայրենակիցը ևս ձեռք ձեռքի տուած մեղ հետ կաշխատեն այս մանուկ ընկերութիւնը հասցնել այն ցանկացեալ վիճակին, որին կարօտ են պարսկահայերը: Մինչև այժմ ընկ. անդամների զվարար ջանքերից մէկն է եղել խմբադրել ընդարձակ կանոնադրութիւն և առաջա- դրել պարսից կառավարութեան հաստատելու, որը դեռ մեղ չէ յաջողվել այլ և այլ մեղից ան- կախ պատճառներով:

Գուցէ շատերը մոռանան, որ Պարսկաստանի անկիւնում, ուր միմեայն կան մի քանի հայեր, ինչ կարող են յառաջանել ազգի համար: Այս, ճշմարիտ է, մենք ևս խոստովանվում ենք, որ այսպիսի մի աննշան տեղում, ինչպէս է Փանա- րաղեաղը, մենք անկարող ենք հասնել մի ցան- կացած նպատակին: Բայց պէտք է գիտենալ, որ ընկեր. գործունէութիւնը կը լինի փանարաղեաղում մինչև կանոնադրութեան խմբագրելը և հաստատելը, ներք ընկան նրա կրճեր վրա: Արտասուքներ թափ- վեցան իրաւարկածի աղքատից, երբ նա տեսաւ հայե- րու մէջ իր դէմքի անդարդարձում: Ճշմարիտը ամեն տեսակ վրանգ կորաւ անհեղա, գեղեցիկ, սիրուն երիտասարդից, փիլիպպոսը դարձաւ մի այլանդակ տղամարդ, դէմքի անկիւնաւոր գծերով. այժմ կատարելապէս ոչինչ բան չէր յի- չեցնում նրա մէջ, որ նա սեղօնի առիւծն է, գե- ղեցիկ կանանց բաղաւոր սիրելին է:

—Այո, այժմ ևս իսկապէս մեռայ... մեռայ և թաղված եմ կեանքի ամեն խաղաղութիւնը ընկեր համար, խորին հաւաչանքով արտասանեց փիլիպ- պոսը, սարսափով, գիտելով իր դէմքը:—Բայց ինչ պէտք է անեմ ես, եթէ, ի լրումն բոլոր դժբաղդութիւնների, Մարտիկային զգուշացնել կը դգայ դէպի ինձ... Դա շատ հարաւոր և բնական է... Նա այնպէս ազնիւ ճաշակ ունի, նա այնպէս երես առած է: Սակայն, ինչու եմ ես նստած, յիշեց նա,—ժամանակ է, ժամանակ... նուրբը այրված են և յետ քաշվել անհարկն է...

Ժողովելով խաղած մաղերը, փիլիպպոսը մեծ դժգոհութեամբ մէջ ընկաւ, թէ ինչ պէտք է ա- ղնել դրանց հետ: Թողնել սեղանի վրա—անհա- րկն է. ալրել—նոցայէս. որպէս այս, նոցայէս և միւսը յայտնի ցուցմունքներ է տալիս, որ ինքը ընկալարանում եղել է... վերջապէս, փիլիպպոսը վճռեց հաւաքել բոլոր մաղերը և թղթի մէջ փա-

*) Կը Ե Օ Լ իսպանական բառ է. այսպէս են անուանվում կովկասեան ցեղին պատկանող մար- դիկ, որոնք ծնվել են Ամբրիկայում:

(Կը շարունակվի)

կան գլխավոր վարչության բնակարանի մէջ ենթադրված է տօնել լէյք-օկուլիսս (աչքի հիւանդութեան բժշկ) Կարատի յիսունամեայ յօբելեանը:

ԽԱՐԿՈՎ, 9 փետրվարի: Մերգործեան զեմստվոն խնդրում է նուիրատուութեամբ հաւոքած փողերով հիմնել զիւղատնտեսական ուսումնարան կամ պրոգիմնարիս Գօգօյի անունով:

ԲԱԹՈՒՄ, 9 փետրվարի: 1883 թուականի ընթացքում Բաթումից բեռներ դուրս են տարված 2,416,026 ռ. աւելի 1882 թուականից: Ռուսաստան նոյն համեմատութեամբ աւելի է տարված 1,350,765 ռ.: Ընդամենը բերված է 5,389,700 ռ.: 1882 թուականից աւելի 2,716,494 ռ.: Կէրօսին և նրա արտադրութիւնները տարված են 1,113,990 պուլ:

ԿԱՅԻՐԷ, 9 փետրվարի: Որովհետեւ Սուլանի ապստամբութիւնը սկսված է մասամբ ստորկնի առևտուրը արգելելու պատճառով Գօրդօն երկիրը խաղաղացնելու նպատակով մի ազդարարութիւն հրատարակեց, որ վերականգնում է այդ առևտուրը:

ՆԻՒԵՐՈՎ, 9 փետրվարի: Այսօր հասաւ «Ֆրանսա» շոգենաւը, բերելով Գէյօնգի և նրա ուղեկիցների մարմինները:

ՇԱՆՈՒԱՅ, 9 փետրվարի: Մօնղոլայում ապստամբութիւն սկսվեցաւ:

Խմբագիր-հրատարակող ԳԻՐԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԵՐ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՀԱՐԿԱՌԻ Է ՎԱՐԺՈՒՂԻ, որ գիտնայ ֆրանսերէն, ռուսերէն լեզուներ և մուզիկայ, դաւառ գնալու պայմանով: Հասցէն իմանալ Շահվերդովի գործակալութեան մէջ: 1—2

ՀԱՐԿԱՌԻ Է ՄԻ ՀՄՈՒՏ ՀԱՇՈՒԱՊԱՆ, ռուսերէն լեզուով, արտասահմանեան թղթակցութեանց համար, մենք աւելի կը վարձատրենք, եթէ հաշուապահը բացի ռուսերէնից և կը գիտնար ԳԵՐՄԱՆԵՐԷՆ: Պէտք է զիմեկ Կատօլիչեսկայա փողոց, «ԱՍՏՈՒՄՍՏՈՒՆԱՅԻ և ընկ.» առևտրական պահեստը: 1—2

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԻ
ԿԱՅԻՆԻ ԿՏԱԿԸ
ՎԷՊԵՐ
ՋԱԽԵՐ-ՄԱՋՈՒԻ
Թարգմանեց
ՐԱՖԻ
ԳԻՆՆ Է 1 ՐՈՒՐԸ, 20 ԿՈՎ.
Թիֆլիսում վաճառվում է՝
«Մշակի» խմբագրատանը—«Կենտրոնական գրականա-տնտեսական» «Կովկասեան գրականա-տնտեսական» — Պ. Շահվերդեանի պատկերմամբ:
Փոստաբաղադրեցիք կարող են դիմել Թարգմանչին այս հասցեով:
Въ ТИФЛИСѢ. Редакция „Мшакъ“.
РАФФИ.
12—30

ԹԷՅ ԱՌԱՋԻՆ ՀՈՒՆՁԻ այս տարի չափազանց **ԳՈՅՆԱԻՈՐ** **ՆԻ ՀՈՏԱԻԷՏ:** Այդ թէյից ստացված է **ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹԻ** մէջ 50,000 **ՖՈՒՆՏ** և ծախվում է 25%
ԷթԱՆ քան թէ ուրիշ տեղ, այսինքն լաւ ԿՈՆԳՈ թէյ 1 ռ. 10 Կ. մինչև 1 ռ. 20 Կ., շատ լաւ ԿՈՆԳՈ թէյ 1 ռ. 40 Կ., գերազանց ՄՈՆԻՆԳ թէյ 1 ռ. 60 Կ. (այս թէյը ամեն տեղ ծախվում է 2 ռ. և 2 ռ. 50 Կ.), ԿԱՍԱՌ թէյ 1 ռ. 80 Կ. և ամենալաւ ՖՈՒՆԴ-ՖՈՒ թէյ 2 ռ. ֆունտը քարշը առանց թղթի: Նոյն տեղը սովորաբար լինում է 500 ԵՐԿԱԹԷ ՄԱՀԱՍԱՆՆԵՐ 6 ռ.—60 ռ.: ՎԵՐԱԿԱՆԳՆՈՂ մաղերի համար: Երկաթէ ԳՐԻՉՆԵՐ ամբողջ Կովկասի համար, շօկօլադ ՖԵՍՏ, շէֆրիդի ԴԱՆԱԿՆԵՐ, հրացաններ ԴԱՌՈՒ, ԲԵՐԼԻՆԵՐ ՎԵՐԼԻ, ԲԱՐԵԼԻՆԻ թամբեր, ՇՎԱՐՑԻ ալբոմներ:
ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹԸ զանազան է թիֆլիսի մէջ, Գօրգոյի փողոցի վրա Սըժրոնուռ գալլէրէում № № 156, 157, 158, 159, 160: Նոյն տեղը մեծ քանակութեամբ ԵՐԵՒԱՆԵՐԻ և տղամարդկանց մահճակալներ 25% էթան քան թէ ուրիշ տեղ և 10% էլ զիջումն: 8—100

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԻ

(առանձին փոփոխութեամբ)

ՇԻՐՎԱՆՁԱԴԻԻ

«ԳՈՐԾԱԿԱՏԱՐԻ ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆԻՑ»

ԵՒ

«ՀՐԴԵՂ ՆԱԻԹԱՅԻՆ ԳՈՐԾԱՐԱՆՈՒՄ»

աշխատանքաւորութիւնը

ԱՐԺԷՐ 50 ԿՈՊԷԿ.

Կարելի է ձեռք բերել Թիֆլիսի մէջ Կենտրոնական գրականա-տնտեսական, Աղէքսանդր Մովսիսեանի մօտ, և «Աստուածատրեանց և ընկ.» առևտրական տների մէջ Կատօլիչեսկայի փողոցում, Զուբալովի տանը:

Հրատարակիչ—Ս.Բէլ Ապրէսեանց

ԱՆԴՐԿՈՎ ԿԱՍԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂՈՒ ԳՆԱՑՔՆԵՐ

ՀԱՆԱՊԱՐՀՈՐԴՆԵՐԻ ԳՆԱՑՔՆԵՐ ԲԱԹՈՒՄԻ ԵՒ ԲԱԳՈՒԻ ՄԷՋ

Կայարան	Գալիս է	Գնում է	Կայարան	Գալիս է	Գնում է
Բաթում . . .	—	8— առ.	Բագու . . .	—	10—23 առ.
Սամորեղի . .	12—2	12—18	Գանձակ . .	12—20	12—48 գիշ.
Րիօն . . .	1—9	1—22	Թիֆլիս . .	7—49	8—31 առ.
Սուրամ . . .	6—8	6—11 երեկ.	Գօրի . . .	10—56	11—
Միխայլով . .	6—23	6—33	Միխայլով . .	12—26	12—46
Գօրի . . .	7—53	8—2	Սուրամ . .	12—58	1—1
Թիֆլիս . .	10—25	11—11	Րիօն . . .	5—54	6—9 երեկ.
Գանձակ . .	6—20	6—39 առ.	Սամորեղի .	7—	7—20
Բագու . . .	8—8 երեկ.	—	Բաթում . .	11—21 երեկ.	—

ԽԱՌՆ ԳՆԱՑՔՆԵՐ ԹԻՖԼԻՍԻ Լ ՍՈՒՐԱՄԻ ՄԷՋ

Կայարան	Գալիս է	Գնում է	Կայարան	Գալիս է	Գնում է
Սուրամ . . .	—	1—38 գիշեր.	Թիֆլիս . .	—	3—11
Միխայլով . .	1—50	2—5	Գօրի . . .	6—30 երեկ.	6—41
Գօրի . . .	4—6	4—30	Միխայլով . .	8—41	8—56
Թիֆլիս . .	8—առև.	—	Սուրամ . .	9—8 երեկ.	—

ԽԱՌՆ ԳՆԱՑՔՆԵՐ ՍԱՄՏՐԵԴԻԻ Լ ՓՈԹԻԻ ՄԷՋ

Կայարան	Գալիս է	Գնում է	Կայարան	Գալիս է	Գնում է
Փոթի . . .	—	8—45 առ.	Սամորեղի .	—	7—39 երեկ.
Սամորեղի .	11—39 առ.	—	Փոթի . . .	10—24 երեկ.	—

ՄԱՆՈՒՖԱԿՏՈՐԱՅԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Ջ Ի Ն Գ Ե Ր
Ն Ի Ի-Ի Օ Ր Կ Ի Մ Է Ջ
ԿԱՐԵՄԵՔԵՆԱՆԵՐԻ ԱՄԵՆԱԸՆԴԱՐՁԱԿ ԳՈՐԾԱՐԱՆ ԱՇԽԱՐՀԻ ՄԷՋ:
Ծախում է ամենալաւ համարված կարեմքեաներ նպաստող նոր գործիքներով և նոր պատուանդաններով, որոնք պահպանում են փշանալուց, գործելու ժամանակ աղմուկ չեն հանում և թեթեւ ընթացք ունեն աշխատանքի ժամանակ, այնպէս որ ամենաթոյլ և ծեր մարդիկ կարող են նրանց կառավարել առանց ոյժերը սպառելու: Ծախվում է
ԿԷՍ ՄԻԼԻՈՆ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐԻՑ ԱԻԵԼԻ ՏԱՐՎԱՅ ԸՆԹԱՑՔՈՒՄ:
Այս իրողութիւնը ամենալաւ ապացոյց է Ձերերի կարեմքեաների համար:
ՆԱԽԱԳՈՒՇՈՒԹԻՒՆ. Ձերերի իսկական կարեմքեաները մեծ վարկ ունեն, որովհետեւ իրանց գեղեցիկ յատկութիւններով ամենքին զմայլեցնում են և այդ պատճառով ուրիշ գործարանները նրանց կեղծում են և ծախում են Ձերերի իսկական կարեմքեաների տեղ: Զգուշացնում եմ ձեզ, որ Ձերերի իսկական իւրաքանչիւր կարեմքեան The Singer Manufacturing Co-օ ֆիրմայից ունի գործարանի զրօշմեր մեքենայի կոթի և մամուլի վրա. The Singer Manufacturing Co-օ
Գ. Ն Է Յ Գ Լ Ի Ն Գ Ե Ր, Թ Ի Ֆ Լ Ի Ս, Գ Օ Լ Օ Վ Ի Ն Ս Կ Ի Փ Ո Ղ Ո Յ, Տ Ո Ւ Ն Մ Ի Ր Ի Մ Ա Ն Օ Վ Ի
ԲԱԹՈՒՄԻ մէջ Պօլիցէյսկայա փողոց, տուն Թերզի-Օղլի:
ԳՈՒԹԱՅԻՍԻ մէջ Միխայլովսկայա փողոց, տուն Շնէյդերի:
ԲԱԳՈՒԻ մէջ Միխայլովսկայա փողոց, տուն Միլգա-Աւագովի:
Խաղաղանչիւրին միջոց տալու համար ձեռք բերել Ձերերի ամենագոտակար և իսկական կարեմքեան կարելի է գնել փոքր մուտքերով, այսինքն շաբաթական 1 ռ. 50 Կ. վճարելով առանց իսկական գինը բարձրացնելու: Հնացած մեքենաները խանութը փոփոխում է:
37—50 (1)

